

POVODOM OBJAVLJIVANJA JEDNOG ČLANKA

U sarajevskom Odjeku 15. 4. o. g. objavio je dr Pavle Ivić članak pod naslovom »Nisam za sejanje nervozek«. Ne želim se, bar ne zasad, potanje pozabaviti Ivićevim mislima u tom članku, ali je potrebno dati kratko objašnjenje, u prvom redu zbog Ivićeve napomene: »Ovaj napis bio je namenjen objavljivanju u zagrebačkom časopisu 'Jezik'. Smatrao sam da je zbog njegove sadržine potrebno da ga pročita ista publika koja je čitala članak dr Babića o Novosadskom dogovoru. Pri tom sam verovao da je redakcija 'Jezika', objavljujući članak svog člana dr Babića u kojem se poziva na 'slobodan i otvoren dijalog', primila i obavezu da publikuje priloge takvom dijalogu. Međutim, iako sam svoj rukopis poslao 'Jeziku' još 22. novembra 1967, ja sam tek 21. marta 1968. saznao, i to iz privatnog pisma dr Babića, da redakcija 'Jezika' ne želi da ga štampa. Smatrajući potrebnim da se javnost ipak upozna s argumentima iznetim u članku, utoliko pre što razvoj događaja oko rečnika dveju Matica pokazuje da se tekovine Novosadskog dogovora i dalje dovode u pitanje, upućujem svoj tekst 'Odjeku' na čijim je stranicama uvek zaista bilo mesta za slobodan i otvoren dijalog o jeziku.«¹

Izlazi uredništvo Jezika nije za slobodan i otvoren dijalog jer ne dopušta da se čuje i mišljenje druge strane. Međutim, napomena će Pavla Ivića dobiti drugu vrijednost kad kažem: da sam ga pismom od 2. 12. 67. obavijestio da ne može odmah saznati uredničko mišljenje jer se pola uredništva nalazi u inozemstvu, a važnije članke čitaju svi urednici. U pismu na koje se poziva napisao sam da će iz Jezika koji »izlazi ovih dana« saznati zašto nećemo objaviti njegov članak. Korektno bi bilo da je P. Ivić pričekao pet-šest dana, pročitao 3. br. Jezika i objašnjenje u njemu pa tek onda donio odluku. Da je to učinio, takvoj optužbi ne

¹ Odjek, 15. 4. 68. Što se tiče rječnika Matica, uskoro će biti objavljeno mišljenje nekolicine hrvatskih lingvista pa će P. Ivić imati priliku da bude određeniji.

bi bilo mjesta jer uredništvo Jezika nije objavilo ni dva članka napisana da potkrijepe moje tvrdnje, neki su u tom smislu već najavili svoje priloge, a time je oduzeta riječ i meni samome jer sam svoj članak završio riječima: »Zato sam i napisao ovaj članak, iako u njemu nisam rekao sve što bih sada imao reći. Nadam se da ću imati još prilike.«²

Potrebno je ovdje još dodati da se Ivić u svom članku nije ni upuštao u pobijanje mojih dokaza i iznesenih činjenica, jer je i sam svjestan da se pobiti ne mogu, nego je bježao od njih tražeći u članku neke sugestije pa onda na temelju njih postavljao svoje teze pa ih pobijao kao moje. On naime piše ovako: »Babićev članak kao da želi sugerirati jednu ideju...« »Postoji u Babićevom članku odeljak (str. 5-6) koji bi svojom stilizacijom mogao sugerirati ideju...«³ S takvim parabolama Ivić se ujedno vješto prebacuje na aktualnu političku stranu misleći da je tu siguran pobjednik. Ali svojim pisanjem pokazuje da se upravo na tom području ne snalazi. I ne pokušava da pokaže kako on shvaća Lenjina i Kardelja, čak nije ni spomenuo da se pozivam na njih. Pokazuje da ne razlikuje lingvističku i nelingvističke strane jezične problematike. Unatoč jezičnoj specifičnosti, u političkom, pravnom i ustavnom pogledu položaj je varijanta jednak posebnim jezicima. Hrvatski su to lingvisti već više puta istakli.

»Praktički i pravno, varijanta standardnog jezika funkcionira za narod koji je upotrebljava isto kao što funkcionira nacionalno homogen standardni jezik za narod koji se njime služi.« »Ponavljam da su varijante za Hrvate i Srbe isto ono što su za Makedonce i Slovence njihovi jezici, naravno, u funkcionalnome, a ne u lingvističkom smislu« napisao je D. Brozović.⁴ U člancima što ih objavljujemo u ovom broju dr Milan Moguš kaže: »A iz toga slijedi da bismo se prema varijantama morali odnositi s puno poštovanja i osigurati im sva ona prava koja imaju jezici naroda Jugoslavije. Jer, svaka varijan-

² Jezik, XV, str. 13.

³ Odjek, 15. 4. 68, str. 2.

⁴ Jezik, XIII, str. 35. i 41.

ta u času ostvarenja (tj. kad se njome govori i piše) ne ostvaruje se *subjektivno* kao varijanta nego kao jezik, bez obzira na *objektivno* zajedničko ishodište i jedinstvenu bazu. Varijanta dakle u času svoje realizacije vrši funkciju jezika, vlada se kao jezik. Otuda i zahtjev da se po principu funkcionalnosti *pravno* i ravnopravno obje varijante tretiraju kao jezici.« A dr Krunoslav Pra-

njić: »S aspekta političko-pravno-ustavnoga ono što lingvistički nazivljemo varijantama jednoga te istog jezika po osnovici – *mora imati status (dva) jezika.*«

Tko to pravo shvati i kome ravnopravnost naših naroda nije fraza, taj u jezičnoj politici neće tapkati u jalovom krugu niti će ići nazad, prema odbačenom unitarizmu.

Stjepan Babić

VIJESTI

X KONGRES MEĐUNARODNE FEDERACIJE PROFESORA STRANIH JEZIKA (FIPLV) U ZAGREBU

Od 5. do 9. travnja ove godine održavao se u Zagrebu jubilarni deseti kongres FIPLV kojemu je prisustvovalo oko 900 profesora stranih jezika i književnosti iz cijelog svijeta. Glavna tema kongresa bila je »Aktivne metode i moderna pomagala u nastavi stranih jezika«, a rad se odvijao u plenarnim sastancima i sekcijama. Pored šest plenarnih predavanja i šest uvodnih predavanja u sekcijama održan je velik broj predavanja, referata, scopćenja i demonstracija u sekcijama koje su radile i u grupama prema nivou nastave i prema jezicima.

Glavno i uvodno predavanje kongresa održao je profesor Harvardskog sveučilišta Einar Haugen. Pod naslovom »Bilingvizam kao problem društva i pojedinca« prof. Haugen je iznio neka osnovna pitanja koja zadiru u problem nastave jezika. Vrlo duga, interesantna i korisna diskusija u kojoj je prof. Haugen odgovarao na mnoga pitanja odvijala se u trećoj sekciji čija je glavna tema bila »Nastava stranih jezika u dvojezičnoj sredini.«

Na ostalim plenarnim predavanjima raspravljalo se o nekim aktualnim pitanjima nastave stranih jezika u svijetu: 1) Programirana jezična nastava i kibernetički model (Dr Ludwik Zabrocki, profesor sveučilišta u Poznanju); 2) Gramatika u nastavi jezika (o psihološkom modelu gramatike govorio je profesor Renzo Titone iz Rima, a o ulozi gramatike u početnoj nastavi jezika E. M.

Stjepanova iz Moskve); 3) Moderne metode i nastavna pomagala (O odnosu direktne metode i audio-vizualnih metoda govorio je Denis Girard iz Pariza, a o sredstvima i aktivnosti u nastavi dr W. R. Lee iz Londona).

Neka od plenarnih predavanja predstavljala su i uvod u rad pojedinih sekcija i služila su i kao osnova za diskusiju u sekcijama. Predavanje prof. Girarda i Zabrockog dopunila su rad dviju sekcija: prve sekcije koja je obrađivala pitanja iz područja audio-vizualnih pomagala, radija i televizije i druge sekcije koja se bavila programiranom nastavom. Četvrta je sekcija bila osobito aktivna raspravljajući o ulozi književnosti i civilizacije u nastavi stranih jezika. Peta je sekcija pod naslovom »Tehnički jezik« okupila nastavnike stranih jezika na stručnim i tehničkim školama i fakultetima da raspravljaju o problemima koji se javljaju u nastavi tehničkog jezika. Šesta je sekcija uvela jedno mlade područje koje može mnogo unaprijediti nastavu stranih jezika: kontrastivne studije, unutar kojih se pomoću kontrastivne analize stranog i materinskog jezika mogu dobiti novi i prikladniji pedagoški materijali za nastavu stranih jezika.

Rezultati velikog broja predavanja i referata, demonstracija i diskusija iznijeti su u zaključcima i preporukama koje je svaka sekcija podnijela kongresu i koji su primljeni na zaključnom plenarnom sastanku kongresa. Ti zaključci i većina predavanja i referata objavit će se u dva izdanja (oba u redakciji pisca ove bilješke): jedno međunarodno na stranim jezicima nešto skraćeno, koje će izdati Oxford University Press u Londonu, a